

» et audiat. » Non tenebitur tamen consilio eorum acquiescere; verum, si constitutiones inconsulte capitulo edidisset et promulgasset, firmitate carerent, ut pote a norma jure præscripta deficientes: attamen, si justæ et rationabiles essent, sanciri possent a Cong. concilii, quod aliquando factum est.

3° Ex decision. Cong. episcop. 4 junii 1604 et Cong. concil. 16 feb. 1700, episcopus semper intervenire potest in actibus capitularibus, non obstante quacumque consuetudine in contrarium, dummodo de interesse suo non agatur, et convocationem capituli ex rationabili causa habere et suspendere potest.

4° Episcopus penes se retinere potest unum vel duos canonicos qui fructus præbendæ nihilominus percipiunt, id est, nunc apud nos, reditus a gubernio solutos, perinde ac si choro præsentibus essent, ex decisione Cong. concil. apud *Ferraris* citata, v^o *Episc.*, art. 6, n. 21. At jus non habent ad distributiones manuales, si essent.

5° Ecclesia cathedralis est episcopi plus quam canonicorum: *elle est honorée du titre de cathédrale, parce qu'elle est le siège de l'évêque: c'est la chaire épiscopale qui fait que cette église est la mère des autres, et le centre de la communion de tout le diocèse.* (*Mémoires du clergé*, t. 6, p. 1121.) Episcopus ergo in ea celebrare potest, non solum diebus solemnibus qui dicuntur festa episcopalia, sed et aliis diebus si illi placeat, et insuper ordines conferre, chrisma conficere, fontes solemniter benedicere, etc. Imo in quibuslibet diœcesis suæ ecclesiis celebrare, prædicare, sacramenta per se vel per alium, etiam invitis canonicis et parochis, administrare potest, quia totius diœcesis primarius est pastor.

6° Quamvis episcopus plenam habeat jurisdictionem in sua diœcesi, consuetudines legitime existentes mutare non debet, nisi saltem ex gravi causa sedulo ponderata: « *Jus* » titia enim ac ratio suadet, ut qui sua a successoribus desiderat mandata servari, decessoris procul dubio voluntatem et statuta custodiat; » *Decreti 2 p.*, causa 25, 1, can. 15; et ibid. can. 3: « *Quæ ad perpetuam utilitatem*

» generaliter instituta sunt, nulla mutatione varientur. » Consuetudines universim receptas in Ecclesia non magis abrogare vel mutare posset quam leges generales, siquidem tales consuetudines veræ sunt leges.

7° Episcopi est, jure communi, ad omnes diœcesis suæ titulos ecclesiasticos nominare eos qui sibi coram Deo magis idonei videntur, institutionem et jurisdictionem eis conferre. Olim, ex variis privilegiis, multi erant in Gallia patroni et præsentatores, quorum votis cedere tenebantur episcopi, nisi canonicas haberent rationes recusationis: nunc, hujusmodi privilegiis sublati, episcopi plenitudinem suæ jurisdictionis sub hoc respectu recuperaverunt, excepto quod gubernium sibi reservavit facultatem probandi vel reprobandi nominationem vicariorum generalium, canonicorum et parochorum, ad effectum percipiendi emolumenta a gubernio soluta. Hæc reservatio pro parochis exprimitur in art. 19 legis 18 *germinal an x* (8 apr. 1802); nulla fit mentio de vicariis generalibus et canonicis, ad quos tamen hæc dispositio fuit extensa.

8° Quilibet ergo sacerdos sacri ministerii functiones exercens, regularis aut sæcularis, canonicus vel parochus etiam titularis, vicarius, aliusve, in iis quæ ad regimen animarum et sacramentorum administrationem pertinent, diœcesano episcopo subjicitur, ab eo moneri, corrigi aut suspendi potest; etiam pro occultis, sufficienter probatis, licet *extrajudicialiter*, pro ignorantia, negligentia, vel alio quovis excessu, ut loquuntur canonistæ, quamvis pœna a jure non specificetur: imo, quandoque sola præventio sufficit ut quis a certis functionibus, præsertim jurisdictionis voluntariæ, arceri possit. Delicta quorumvis clericorum punire, mores reformare, scandala prævenire, bono fidelium providere debet episcopus: sed soli Deo rationem sui ministerii reddere stricte tenetur, licet valde expediat ut non nisi cum maxima prudentia et ex virorum gravium consilio procedat. Causam suspensionis si eam pronuntiaverit *ex informata conscientia*, ut aiunt, et virtute cap. 1 sess. 14 conc. Trid., exprimere nullatenus tenetur, nec ipsi reo manifestare, sed soli Papæ, si requiratur.

Talis suspensio probabiliter non debet esse perpetua, nec indefinita. Per se non sufficit ad tollendum titulum ecclesiasticum; v. g., ad privandum canonicum aut parochum suo titulo. (*Bened. XIV, de Synodo diœces., l. 12, cap. 8, n. 4.*)

9° Canonicum autem et parochum titularem deponere et a titulo remove non potest, nisi in casibus in jure expressis, et ex consensu gubernii apud nos: plurimi sunt casus in quibus beneficium ipso facto amittitur, ut mors naturalis, mors civilis, renuntiatio, assecutio alterius beneficii incompatibilis, v. g., alterius parochiæ, contractus matrimonii per verba de præsentem, militia sæcularis, desertio status clericalis, promotio ad episcopatum secuta consecratione, translatio episcopi ad aliam sedem, professio religiosa, etc. Alii sunt casus in quibus titulus ipso facto non amittitur, sed episcopus, ob gravia crimina, depositionem titularis pronuntiare potest per modum pœnæ: at effectus in foro civili non obtinetur nisi consensus gubernii accesserit: imo, matrimonium coram parcho sic deposito, et titulum in foro civili adhuc retinente, contractum probabiliter validum foret, juxta ea quæ diximus in Tractatu de Matrimonio.

10° Si titularis arbitretur se ab episcopo injuste fuisse damnatum, ad archiepiscopum, deinde ad primatem et tandem ad Papam appellare potest. Judicem medium præterire non debet ut ad superiorem immediate appellet: attamen jure communi permittitur appellare immediate ad Papam in causis spiritualibus et ecclesiasticis, omissis cunctis iudicibus intermediis, quia Papa est iudex ordinarius omnium Christianorum, concurrentem habens potestatem cum cunctis ordinariis; Decret. p. 2, causa 2, q. 6, can. 4, 6 et 16; Decretal. l. 2, tit. 28, cap. 7, etc. Permittitur etiam appellatio ad legatum in tota provincia ei subjecta; Decretal. l. 1, tit. 30, cap. 1. At in Gallia tribunalia legatorum et nuntiorum non agnoscuntur, et appellatio necessario fieri debet ad immediatum superiorem, nec ad quemquam, etiam Papam, omisso medio, ut habetur in Pragmatica sanctione, tit. *De causis*, § 5, et in

Concordato inter Leonem X et Franciscum I, tit. *De frivolis appell.*

11° Cæterum ubi de correctione morum et honesta vita clericorum agitur, pœnæ arbitrio episcopi impositæ observari debent, et appellatio earum executionem suspendere non potest; concil. Trid., sess. 22, cap. 1, de Reform., et *Bened. XIV, de Synodo diœces., l. 12, cap. 8, n. 5.* Unde titularis ab episcopo censura ligatus eam servare tenetur, etiamsi ad superiorem pro reformanda sententia recurrat.

12° Parochi non titulares, qui in præsentem Ecclesia Gallicanæ statu vocantur *deservientes*, et a fortiori vicarii, ad nutum episcopi revocari possunt, et ad nullum habent recursum. Nihilominus, ex naturali æquitate, revocari non debent, nec revocantur, præsertim *deservientes*, nisi causa eorum mature, sub omni respectu, fuerit perpensa; absque tamen judicialibus formis. Si ageretur de suspensione a divinis indefinita contra quemcumque clericum, *Vuillefroy*, p. 407 et seq. plures ministrorum cultuum decisiones referens, contendit pronuntiandum esse iudicium canonicum saltem summarium, et dari in foro civili recursum, qui effectum censure suspendat. At certe nullatenus pro foro interno suspendit.

13° Per decretum diei 17 nov. 1811, et instruct. minister. diei 1 aprilis 1822, statutum est ut in temporaria parochi absentia, episcopus alium committeret sacerdotem qui interea parochiam administraret, et præter fortuitos proventus (*casuel*) et presbyteratum, haberet, pro indemnitate, si titularis ob malam agendi rationem amoveretur, in parochia vulgo dicta *succursale*, dimidiam partem redditus fixi; in parochia secundæ classis, tres e quinque partibus (*trois cinquièmes*); et parochia primæ classis, duas e tribus partibus (*deux tiers*). Hinc episcopi parochum titularem munere suo indignum facile amovere possunt, eum suspensione percutiendo, et administratorem ei, ex consensu gubernii, substituendo cum sufficientibus emolumentis ut honeste vivere possit.

Si titularis sit absens ob infirmitates, aliæ præscribuntur dispositiones, in citatis decreto et edicto regio, ad sus-

tentationem vicarii qui pro tempore ei substituitur. Vide præfatos actus in collectione dicta *Bulletin des lois*, vel apud D. *Affre*, *Administration temporelle des paroisses*.

14° *Ferraris*, v° *Insignia*, varias refert S. Cong. rit. decisiones ex quibus constat episcopum non posse, inconsulta sancta Sede, insignia canonicis Ecclesiæ cathedralis vel collegiatae concedere vel concessa mutare, nec de novo amuliam concedere. Et hoc videtur conforme decreto cardinalis Caprara, 9 april. 1802, in quo facultatem concessit archiepiscopis et episcopis qui primi canonicè instituerentur, capitula erigendi et quæcumque ad ea spectant statuendi, « relicta tamen eorum successoribus statutorum » illorum immutandorum facultate, requisito prius capitulorum respectivorum consilio, si, attentis temporum » circumstantiis, id utile et opportunum judicaverint. In » ipsis autem statutis vel condendis vel immutandis religiosa sacrorum canonum observantia retineatur, usuum » que ac consuetudinum laudabilium antea vigentium » præsentibusque circumstantiis accommodatarum ratio » habeatur. » Sed Pius VII, in bulla *Paternæ charitatis*, diei 6 octobris 1822, pro nova circumscriptione diocæseon Galliarum, vult et decernit ut archiepiscopi et episcopi, pro singulis canonicorum collegiis statuta decernant, et ab ipsis observari curent. Solam eis imponit obligationem omnium hanc in rem gestorum documentum ad sedem Apostolicam mittendi.

15° Episcopi insignia suæ dignitatis deferre et benedictiones publicas aut privatas impertiri possunt per omnia loca suæ diocæsis; archiepiscopi et legati, per totam provinciam sibi subjectam, sed non ultra. Item nulli episcopo licet, cujusvis privilegii prætextu, pontificalia in alterius diocæsi exercere, nisi de ordinarii loci expressa licentia; et hæc prohibitio est sub pœna excommunicationis; conc. Trid., sess. 6, cap. 5, de Reform. Pro benedictionibus privatis, in itinere, in domibus, in oratoriis, vel etiam in ecclesiis, absque solemnitate, licentia ordinarii communitè præsumitur. Archiepiscopus pontificalia in diocæsi suorum suffraganeorum semper exercere potest, juxta

d'Héricourt concilium Viennense citantem et in sola visitatione, juxta *Van-Espen*, sine ordinarii licentia. Ordinarius autem, cujus licentia requiritur, est ipse episcopus loci, ipsius vicarius generalis, et vicarius capitularis. *Ferraris*, v° *Vicarius generalis*, art. 2, n. 591, hanc facultatem vicario generali denegat, nisi speciale ad id habeat mandatum a suo episcopo.

Actus autem voluntariæ jurisdictionis, usum pontificalium non requirentes, ut approbatio confessarii, nominatio ad beneficium, etc., exercere possunt episcopi et archiepiscopi extra limites territorii sibi subjecti, sed erga suos subditos duntaxat.

P. V. — De episcopi residentia.

1° Residentia ecclesiastica in genere est commoratio continua in loco beneficii vel officii, ipsius officii personaliter præstandi causa. Hæc tamen *continuitas* intelligenda est juxta leges ecclesiasticas. Unde, ex variis textibus juris, præsertim ex concil. Trid., sess. 23, de Reform., cap. 1, canonistæ duas distinguunt absentias, unam *breve* quæ ultra tempus ab Ecclesia statutum non extenditur, et residentia proprie dictæ non opponitur, et absentiam proprie dictam quæ, ultra limites assignatos extensa, residentiam debitam tollit.

2° Episcopi, etiam cardinales, tenentur jure divino in suis episcopatibus residere, ut colligitur ex concil. Trid., sess. 6, cap. 1, de Reform., ac sess. 23, cap. 1, de Reform., et expresse docent innumeri doctores etiam nimia severitatis non suspecti, idque ex ipsa animarum cura divinitus commissa evidenter sequitur.

3° Quando summus Pontifex permittit ut episcopus per aliquod tempus in diocæsi non resideat, illum ab obligatione jure divino præscripta proprie non dispensat, sed, ut advertit *Ferraris* v° *Episc.*, art. 3, n. 2, declarat jus divinum in tali casu vel circumstantia non obligare; præcepta enim divina positiva non obligant semper et pro semper; Pontifex Romanus, ut vices Christi gerens, habet

auctoritatem circa earum applicationem pronuntiandi. Eodem modo Ecclesia potuit generali statuto permittere quamdam fieri absentiam singulis annis, iudicando eam sufficienti motivo communiter fundatam iri, nec bono animarum ob futuram, nisi specialis aliqua circumstantia exigeret.

4° Plures sunt causæ quæ excusant episcopum a continentate residentia in sua diocesi, scilicet 1° Christiana charitas, ut si aliqua ecclesia versatur in periculo hæresis, et episcopus sua prædicatione ei succurrere possit, vel si ipsius mediatio necessaria sit ad pacem componendam, modo ex tali absentia notabile non sequatur damnum in propria ecclesia; 2° urgens necessitas, ut si episcopus grave malum vitæ incurreret propter morbum temporaneum, aeris intemperiem, personalem persecutionem, principis aut populi furorem, modo ex ipsius absentia oves ejus detrimentum non patiantur, alioquin remanere deberet cum periculo, quia *Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis*, Joan. x, 11; 3° obedientia debita, quando scilicet Papa aliquem ad se vocat episcopum ob negotium ei committendum; sic cardinales Romano pontifici assistentes sufficientem habent causam ut ab ecclesiis quarum sunt episcopi absint; 4° evidens Ecclesiæ utilitas, v. g., si ad defendenda ecclesiæ suæ jura per aliquod tempus abesse debeat, aut si ad concilium generale aut provinciale sit convocatus; 5° magna reipublicæ utilitas, ut si episcopus pro negotiis magni momenti suæ civitatis aut totius regni ad summum Pontificem aut ad reges mittatur; 6° communiter etiam docent canonistæ episcopum licite ab ecclesia sua abesse ex summi Pontificis licentia, ut in curia regum fungatur munere regii præsidis, consilarii, confessarii, etc., si tanta sit hominum penuria ut alii satis idonei minime reperiantur qui talia officia præstare possint: sunt propria verba *Ferraris*, v° *Episc.*, art. 3, n. 10.

5° Cong. concil. declaravit, 23 sept. 1571, parochum teneri, etiam tempore pestis, sacramenta Baptismi et Pœnitentiæ cum periculo vitæ ministrare, et Gregorius XIII

eodem anno respondit hanc decisionem ad ipsum respicere episcopum, ob majorem ejus obligationem, qui tamen in loco tutiori manere potest unde necessitatem patientibus providere possit; nec stricte obligatus videtur ad ministranda per se sacramenta, præter Confirmationem, nisi deficiente sacerdote qui possit et velit. *Ferraris*, v° *Episc.*, art. 3, n. 12.

6° Cong. episc. pronuntiavit, die 24 martii 1597, episcopum qui habet coadjutorem, ad residentiam nihilominus teneri etiam tempore contagii; et, 17 decemb. 1649, eum in quacumque diocesis parte residere posse, modo vadat ad cathedralem temporibus a concil. Trid., sess. 23, cap. 1 de Reform., præscriptis, id est temporibus Adventus, Quadragesimæ, Nativitatis et Resurrectionis Domini, Pentecostes et Corporis Domini, nisi episcopalia munia in sua diocesi eum alio vocent.

7° Sacrosanctum concil. in eodem capite permittit ut episcopus singulis annis per duos aut ad summum tres menses, continue aut diversis vicibus, ex æqua causa et absque ullo gregis detrimento, abesse possit, modo id non contingat, quantum fieri potest, temporibus et diebus supra exceptis. At ultimum trimestre unius anni cum primo trimestri anni sequentis jungere non potest, alioquin per sex menses continuos et per dies Adventus ac Nativitatis Domini abesset, sicque menti concil. adversaretur. *Bened. XIV*, const. *Ad universæ*, 3 sep. 1746, requirens qualis sit causa æqua a concil. Trid. pro trimestri absentia episcoporum, dicit: *Animi levitas, oblectationum cupiditas, aliæque fuites causæ excluduntur.*

Alia non pauca circa residentiam episcoporum reperiuntur apud *Barbosam*, *Van-Espen*, *Ferraris*, etc.

P. VI. — De aliis muneris episcopalis officiis.

Alia præcipua episcopi officia sunt prædicatione, oratio, diocesis visitatio et synodi celebratio.

De prædicatione.

1° Episcopus strictam habere obligationem verbum di-

vinum prædicandi per se, vel saltem per alios, si legitime fuerint impediti, constat 1° ex Act. vi, 2 et 4: *Non est æquum, inquit B. Petrus, nos derelinquere verbum Dei et ministrare mensis... Nos vero orationi et ministerio verbi instantes erimus*; 2° I Cor. ix, 16: *Necessitas mihi incumbit; vœ enim est si non evangelizavero*: episcopi autem sunt Apostolorum successores: ergo; 3° ex concil. Trid., sess. 5, cap. 2 de Reform.: « Quia vero Christianæ reipublicæ non minus necessaria est prædicatio Evangelii quam lectio, et hoc est præcipuum episcoporum munus, » statuit et decrevit eadem sancta synodus omnes episcopos, archiepiscopos, primates et omnes alios ecclesiarum prælatos teneri per se ipsos, si legitime impediti non fuerint, ad prædicandum sanctum Jesu Christi Evangelium. Si vero contigerit episcopos et alios prædictos legitimo detineri impedimento, juxta formam generalis concilii, viros idoneos assumere teneantur ad hujusmodi prædicationis officium salubriter exsequendum. » Unde cuilibet episcopo in ipsius consecratione dicitur: *Accipe Evangelium; vade, prædica populo tibi commisso.*

2° Nulla consuetudo aut contraria multorum episcoporum praxis episcopum ab eo munere eximere potest, quia, ut ait concil. Lateran. III, in Decretal. l. 1, tit. 31, cap. 15, citatum, « inter cætera quæ ad salutem spectant populi Christiani, pabulum verbi Dei permaxime sibi noscitur esse necessarium, quia sicut corpus materiali, sic anima spirituali cibo nutritur. » Ab ea igitur obligatione, quæ est juris naturalis et divini positivi, nulla concedi potest dispensatio, nulla contra eam admittitur præscriptio.

3° Gravissimo autem huic muneri non satisfaceret episcopus aliquoties per annum ex cathedra concionando, sed totis viribus incumbere debet ut, non tantum in sua cathedrali, sed per omnem diocesim populus sibi commissus præcipuis fidei nostræ dogmatibus et vitæ Christianæ principiis imbuatur, ipso, data occasione, sæpe concionante, exhortante, instruente, mandata et epistolas pastorales mittente, curante ut parochi, vicarii alique presbyteri curam animarum habentes vel in sacro ministerio labo-

rantes, sanam doctrinam frequenter et debito modo annuntient, etc., ut dicere possit cum Apostolo, Act. xx, 20: *Vos scitis... quomodo nihil subtraxerim utilium, quominus annuntiarem vobis et docerem vos publice et per domos, testificans Judæis et gentilibus in Deum poenitentiam et fidem in Dominum nostrum Jesum Christum.* Quando in cathedrali præficitur parochus, ut nunc in Gallia, episcopus in ea, sicut in aliis ecclesiis diœcesis, per parochum et vicarios ejus verbum Dei *ordinarie* annuntiat, et hoc ad munus ejus implendum sufficere videtur, modo identidem, pro posse suo, sermonem ad populum habeat.

4° Sicut omnis cura animarum et plenitudo sacerdotii est penes episcopos a quibus in clerum inferiorem, in presbyteros diffunditur; ita et prædicandi auctoritas, quæ præcipua est pastoralis officii portio. Nullus igitur hoc munus, nisi auctoritate ab episcopo accepta, obire potest.

5° Attamen ex quo ministeria Ecclesiæ in beneficia et dignitates fuerunt distributa, quicumque obtinet titulum cui annexa est cura animarum, eo ipso habet jus ibi concionandi, quo privari non potest, nisi officium amittat, vel ab illo, sive totaliter, sive quoad jurisdictionem suspendatur. Suspendio autem titularis debet esse solum temporaria, ex decreto 17 nov. 1811, alioquin veræ destitutioni æquivaleret. *Vuillefroi*, 1842, p. 226. Unde concil. Trid., sess. 24, cap. 4 de Reform. decretum 5 sess. renovans, mandat ut episcopi munus prædicationis frequentius per se, vel, si legitime impediti fuerint, per alios idoneos in sua ecclesia impleant: « In aliis autem ecclesiis per parochos, sive, iis impeditis, per alios ab episcopo, impensis eorum qui eas præstare tenentur vel solent, deputandos » in civitate aut in quacumque parte diœcesis. » Ad quæ verba notat *Van-Espen*, part. 1, tit. 17, cap. 8, n. 9, mentem concilii esse ut episcopi curam prædicandi in ecclesiis a cathedrali distinctis committere non debeant, nisi dum ipsi parochi legitime fuerint impediti vel insufficientes. Hujus autem necessitatis vel convenientiæ solus episcopus, ut pote primarius pastor, est iudex.

6° Si, ex consuetudine immemoriali, nominatio vel de-

signatio prædicatoris ad capitulum, ad parochum, ad adituos ecclesiæ vel ad populum pertineat, hanc consuetudinem servandam esse censent *Fagnanus, Van-Espen, Ferraris vº Præd.*, n. 43, et alii, quia talis designatio vel nominatio prædicatoris haberi potest velut jus patronatus ad beneficia curata, quod laicis competere potest; at, sicut præsentatur ad beneficium functionibus pastoralibus se immiscere non potest quin prius curam animarum ab episcopo obtinuerit, ita et ad prædicandum designatus prædicare non debet priusquam licentiam prædicandi ab episcopo acceperit. Sic etiam agnoscit Napoleo in decreto 30 decemb. 1809, art. 32.

7º Laici cujuscunque ordinis vel professionis deputari non possunt ad prædicandum, et prædicantes subjacent excommunicationi, ex Decretal. l. 5, tit. 7, cap. 13, § *Quia vero: a fortiori* prædicare nequeunt mulieres, nec ad id committi. Docere tamen possunt doctrinam catholicam in domibus privatis, in monasteriis et puellarum scholis, sub vigilantia et regimine episcopi, parochi aut alterius huic officio præpositi.

8º Munus autem prædicationis committi potest ab episcopo clerico sacris ordinibus nondum initiato, ex decisione sacræ Cong. concil. diei 23 junii 1580; verum hæc facultas regulariter non conceditur nisi sacerdotibus, vel saltem in ordine diaconatus constitutis, et sic expresse fuit ordinatum in edicto de mandato Clementis XI publicato die 20 jan. 1705.

9º Regulares nunc prædicare non possunt, etiam in propriis ecclesiis, nisi ex licentia saltem tacita episcopi diocesani, siquidem in concil. Trid., sess. 24, cap. 4 de Ref., post non exiguam inter patres contestationem, statutum fuit ut « nullus, sive sæcularis, sive regularis, etiam in ecclesiis suorum ordinum, contradicente episcopo, prædicare præsumat. » Idem concil., sess. 5, c. 2 de Reform., præscribit ut regulares, ad prædicandum in alienis ecclesiis, expressam habeant licentiam. Hæc autem disciplina strictè semper servata est in Gallia, ut patet ex multis conciliis provincialibus, ex theologis, ex edicto regio anni 1695, etc.

10º Cum facultas concionandi sæcularibus aut regularibus beneficia curata non habentibus concessa, sit duntaxat delegata, ad libitum restringi, modificari aut revocari potest, etiam sine causa, quod etiam intelligendum est de facultate curatorum relative ad alienas ecclesias. Procul dubio episcopi prohibere possunt ne parochi ullum admittant ad prædicandum aut catechizandum in suis ecclesiis, nisi exhibeat licentiam ordinarii loci in scriptis datam. Usus in diocesi nostra receptus est, ut sacerdos etiam alterius diocesis, sed bene notus, et nulla censura aut prohibitionem ligatus, a parochi invitari possit ad concionandum per transennam, non vero diaconus sine licentia episcopi aut vicarii ejus generalis.

De Oratione.

1º Apostoli semper jungebant orationem prædicationi: *Nos vero orationi et ministerio verbi instantes erimus*, aiebat B. Petrus ad multitudinem; sciebat enim quod *neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus*, I Cor. III, 7. Aliunde, *Omnis pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in iis que sunt ad Deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis*, Heb. v, 1. Ergo episcopi jugiter orare, in divinarum rerum contemplatione se exercere, et divini luminis illustrationem pro seipsis, pro clero suo et pro fidelibus sibi commissis ardentissimis animæ votis deprecari debent.

2º Frequenter et saltem diebus dominicis et festivis missam pro tota diocesi celebrare debent, ut in Tractatu *de Eucharistia* diximus. S. Carolus eos insuper hortatur, in concilio Mediol. IV, ut præterea missæ sacrificium facere studeant illis diebus quibus ecclesiastica beneficia conferrent, examina generalia clericorum vel confessoriorum habebunt, cæterasque graves consultationes vel deliberationes inibunt, etc.

3º Episcopi est insuper populum ad orandam incitare, modum orandi docere, preces publicas et privatas præscribere et dirigere, libros orationum legere, examinare,

approbare; preces extraordinarias ex causa publica et communi indicere et dirigere; quomodo processiones sint habendæ, quæ in eis vitanda vel servanda sint statuere, ordinem inter parochias, inter sæculares et regulares tenendum assignare, etc. Ad præscribendas preces extraordinarias *consensu* capituli non indiget: teneturne *consilium* ejus exquirere? Nihil demonstrat talem existere obligationem, nisi ageretur de precibus modo permanenti in liturgia introducendis. Conveniens est tamen ut consulatur capitulum, quando ad explendas extraordinarias preces concurrere debet.

4° Ordinaria sua auctoritate episcopus immutare vel penitus abrogare potest processiones locales a multo jam tempore observatas, si advertat abusus in eas irrepisse, et ad excessus committendos magis conducere quam ad excitandam populi devotionem: hoc patet ex dictis, ex praxi universali et communi doctorum consensu.

5° Ad publicam orationem evidenter pertinet officium canonicum, id est, solemnitas ac perpetua Horarum canonicarum persolutio: episcopus igitur invigilare debet ut officium istud non omittatur, devote ac recto ordine peragatur, canonici fideliter ei assistant, illud integre recitent vel canant, etc.

6° Tenentur insuper episcopi Breviaria, Missalia, Antiphonalia aliosque libros ad officium ecclesiasticum spectantes diligenter examinare, et si quid superfluum, indecens, falsum aut cultu divino minus dignum repperint, illud resecare aut emendare debent. Si tamen in eorum diocesi ritus Romanus vigeat, attendant bullam S. Pii V circa librorum divinorum correctionem, quæ Breviario Romano præfici solet, uti de officio agentes explicavimus.

De visitatione diocesis.

1° Cum episcopus sit pastor totius diocesis, et curam habere debeat omnium animarum sibi commissarum, sequitur eum vigilanti sollicitudine diversas suæ jurisdictionis ecclesias visitare teneri, ut oves, quantum potest, co-

gnoscat, necessitates earum detegat, media illis subveniendi inquirat, ut nulla sua culpa pereat, et merito dicere possit cum B. Paulo, Act. xx, 26: *Contestor vos hodierna die, quia mundus sum a sanguine omnium. Non enim subterfugi quominus annuntialem omne consilium Dei vobis.* Hæc igitur obligatio est juris naturalis ac divini, et nulla consuetudine abrogari aut imminui potest. Unde concil. Trid., sess. 24, cap. 3 de Reform.: « Patriarchæ, primates, metropolitani et episcopi propriam diocesim per se ipsos, aut, si legitime impediti fuerint, per suum generalem vicarium aut visitatorem, si quotannis totam, propter ejus latitudinem, visitare non potuerunt, saltem majorem ejus partem, ita tamen ut tota biennio per se vel visitatores suos compleatur, visitare non prætermittant. »

2° Ex mente autem concilii episcopi non semper unica visitatione annuali aut bienniali obligationi suæ satisfaciunt. Valde necesse est ut statum suæ diocesis perspectum habeant, et ideo, si possint, sæpe curare debent ut quasdam partes frequentius visitent. At qui habent dioceses in mensas, ut nunc in Gallia, eas neque quotannis neque biennio integras per se ipsos visitare possunt. Excusantur ergo per impossibilitatem, modo faciant saltem quod moraliter possunt. In lege civili diei 18 *germinal an x* (8 april. 1802), art. 22, legitur: « Ils visiteront annuellement et en personne une partie de leur diocèse, et, dans l'espace de cinq ans, le diocèse entier. En cas d'empêchement légitime, la visite sera faite par un vicaire général. » Ex pluribus monumentis constare videtur disciplinam concilii Trid. circa visitationem diocesis ab episcopo, per se vel per delegatos, receptam esse. Contrarius usus generalis hanc legem temperavit. Caveant tamen episcopi ne tanto muneri non sufficienter incumbant.

3° Metropolitani olim, post visitationem propriæ diocesis absolutam, dioceses suffraganeorum visitare poterant, sed hodie hoc amplius non possunt, nisi causa cognita et probata in concilio provinciali: sunt verba concilii Trid., sess. 24, cap. 3 de Reform.

4° Vicarius generalis jus visitandi diocesim non habet, nisi hoc specialiter ei committat episcopus, quia episcopi per seipsum suas dioceses visitare tenentur, si legitime non fuerint impediti: ergo visitatio eis reservatur, ac proinde specialis requiritur commissio ut per alium exerceri possit. Ita *Barbosa, Ferraris* et alii passim.

5° Vicarius vero capitularis, sede vacante, hujusmodi visitationem facere potest, sive per se, sive per alium, modo elapsus sit annus a postrema visitatione, ut decrevit Cong. episc. 10 januar. 1629 et 3 feb. ejusdem anni. Item vicarius Apostolicus, ut eadem Cong. pluries definiit.

6° Decani, archidiaconi, archipresbyteri, plebani et alii inferiores jus habent visitandi, si id longa consuetudine præscripserint, ut expresse tradit concil. Trid. in loco citato: at rationem visitationis a se factæ et acta omnia exhibere tenentur episcopo infra mensem, et nihilominus episcopus potest, per se vel per alium, easdem ecclesias visitare.

7° Præcipuus visitationis scopus est sanam doctrinam inducere, errores expellere, bonos mores tueri, malos corrigere, populum exhortationibus et admonitionibus ad religionem, pacem et innocentiam accendere, cæteraque, prout locus, tempus et occasio ferent, ad fidelium ædificationem, bonum spirituale et æternam salutem constituere. Visitatores igitur primum dignoscant de fide, vitæ sanctimonia et moribus clericorum, monialium, fidelium, etc.; deinde inquirent an serventur vel negligantur regulæ, an singula rite et ordinate constituentur, an clerici congruentem deferant habitum, tonsuram et alia hujusmodi, an pastores munera sua recte ac diligenter impleant docendo, catechizando, sacramenta ministrando, sacram. Eucharistiam, olea sancta, baptisterium, altaris paramenta, etc., honeste conservando; an bona ecclesiæ (*de la fabrique*) regulariter administrantur, an piæ fundationes fideliter impleantur; quomodo se habeant scholæ sive puerorum, sive puellarum, sub respectu religionis, an parochi eis invigilent et faciant saltem quod possunt, etc.

3° Visitationi episcopi subjiciuntur omnes ecclesiæ parochiales ipsius diocesis, vicariales et annexæ; capellæ publicæ in quibus missa celebratur, et etiam oratoria privata pro quibus facultas celebrandi missam petitur vel fuit concessa, et seminaria, quia hæc ad jurisdictionem episcopi evidenter pertinent. Item episcopus visitare potest capitulum cathedrale per seipsum solum, nullis capitularibus sibi adjunctis, vel cum aliis extra capitulum, omissis capitularibus suis, ut constat ex concilio Trid., sess. 6, cap. 4 de Reform. et ex declaratione Congreg. concil. a *Fagnano* relata, ad cap. *Ut juxta*, 17, tit. 31, l. 1 Decretal.

Nulla nunc capitula sunt exempta, nullæ communitates mulierum a jurisdictione episcopali eximuntur. Monasteria autem virorum episcopi *canonice* visitare nequeunt, nisi tanquam sanctæ Sedis delegati.

9° Olim episcopus visitare poterat omnia hospitalia, rationem administrationis exigere, abusus corrigere et reformare: nunc in Gallia ei tantum agnoscitur jus ea visitandi sub respectu religionis, et inquirendi an piæ fundationes accurate impleantur. Item visitandi collegia et examinandi quomodo ibi doceatur religio.

10° In omnibus quæ ad visitationem et morum correctionem spectant, habent jus episcopi ordinandi, moderandi, puniendi et exsequendi, juxta canonum sanctiones, quæ illis ex prudentia pro subditorum emendatione ac diocesis utilitate necessaria videntur: « Nec ulla exemptio, inhibitio, appellatio seu querela, etiam ad sedem » Apostolicam, interposita, executionem eorum quæ ab » his mandata, decreta aut judicata fuerint, quoquo modo » impediat aut suspendat. » Concil. Trid., sess. 24, cap. 10 de Reform. Attamen in visitatione eas infligere non possunt pœnas, quæ in jure censentur graves et formas judiciales exquirunt, nec ullo modo jurisdictionem strictè contentiosam exercere.

11° Caveant episcopi diocesim visitantes, aut confirmantes, « ne inutilibus sumptibus cuiquam graves onerosive sint, neve ipsi aut quisquam suorum quidquam

» procurationis causa, pro visitatione.... aut alio quovis
 » nomine, nec pecuniam, nec munus, quodcumque sit,
 » etiam qualitercumque offeratur, accipiant, non obstante
 » quacumque consuetudine, etiam immemorabili, excep-
 » tis tamen victualibus quæ sibi ac suis frugaliter modè
 » rateque pro temporis tantum necessitate et non ultra,
 » erunt ministranda. » Concil. Trid., sess. 24, cap. 3 de
 Reform.

De synodi celebratione.

1° Synodus diœcesana, de qua hic agitur, est legitima congregatio ab ipso episcopo, aut, ex ipsius consensu, a vicario ejus generali facta ex presbyteris et aliis clericis diœcesis, in qua de his quæ ad curam pastoralem spectant, agendum et deliberandum est. Sede vacante, probabilius est vicarium generalem capitularem, uno anno revoluto ab ultima synodo, synodum convocare posse eique præesse. Apud nos, cum ordinariæ plures existant vicarij generales capitulares, collective agere deberent, et primus naturaliter præesset. *Bened. XIV*, de Synodo diœces., l. 2, cap. 7; *Collator Andeg., des Synodes; Lequeux*, Man. Jur. can. 32. *La loi dite organique, du 18 germinal an x (8 avril 1802)*, porte, article 4, « qu'aucun Synode diocésain n'aura lieu » sans une permission expresse du gouvernement. »

2° Ex *S. Cypriani* aliorumque Patrum epistolis ac scriptis, manifestum est episcopum frequentissime in primis sæculis coadunasse presbyterorum suorum senatum, qui vocari solebat *presbyterium*, et deinde *Synodus* in lingua græca, idem significans ac comitatus vel cœtus; quotiescumque enim ardua occurrebant negotia, convocabatur clerus, ut maturius de illis deliberaretur. Labentibus autem sæculis, mos invaluit ut bis tantum in anno celebraretur synodus diœcesana, et postea annuatim tantum, ut evidenter supponit *Innocentius III*, in concilio Lateran. IV anno 1215 celebrato, relatus in Decretal. lib. 5, tit. 1, cap. 25; et concil. Trid., sess. 24, cap. 2 de Reform., ait: « Synodi quoque diœcesanæ quotannis celebrentur, » ad quas exempti etiam omnes qui nec capitulis genera-

» libus subduntur, accedere teneantur, ratione tamen
 » parochialium aut aliarum sæcularium ecclesiarum,
 » etiam annexarum; debeant ii qui illarum curam gerunt,
 » quicumque illi sint, synodo interesse. » Si necessitas
 postulare videatur, synodus diœcesana sæpius in anno celebrari potest, ut docent canonistæ.

3° Congregatio concil. decrevit die 26 junii 1621, episcopum synodum diœcesanam singulis annis non celebrantem pœnas a jure statutas incurrere; et alibi, eum ab officio suspendendum esse. Attamen mos invaluit ut decretum istud nullibi servaretur; « cum, » inquit *Van-Espen*, 1 part., tit. 18, cap. 1, n. 6, « nullibi annuam » hanc synodorum celebrationem fieri videamus; imo in » multis diœcesibus nec spatio quinquaginta et amplius » annorum ullam synodum celebratam. » Consuetudo igitur legem abrogavit, sicut et legem antiquam in concil. Trid., sess. 24, cap. 2 de Reform., renovatam de synodis provincialibus *quolibet saltem triennio celebrandis*. Merito notat *DD. Devie*, episcopus Bellicensis, in suo *Rituale*, t. 1, p. 51, « que les retraites ecclésiastiques peuvent être » regardées comme l'équivalent des synodes, et sont même » plus efficaces pour le maintien de la discipline ecclé- » siastique. »

4° Forma celebrandi synodum reperitur in Pontificali Romano et sequenda est, nisi alia usu vel scripto fuerit introducta; v. g., in Pontificali Romano statuitur quod, lectis constitutionibus, habetur scrutinium, et *quæ placent, per patres confirmantur*. Hæc tamen forma minime necessaria est et communiter non servatur, saltem in Gallia. Vide *Coll. Andeg., Hiérarchie et Synodes, tom. 3, 5° Conf.*

5° Ad synodum accedere tenentur et admitti debent soli curati, id est, qui ecclesiam parochialem vel annexam habent regendam, et beneficiati, nisi existeret consuetudo in diœcesi ut totus conveniret clerus. Sic pluries definit *Cong. episc.* Attamen episcopus numerum eorum qui convocantur restringere potest, et convocare, v. g., solos archipresbyteros et decanos, vel solos parochos inamovibiles. Convocare solet capitulum vel delegatos a capitulo.